

Majandus- ja taristuministri 18. detsembri 2018. a määruse nr 65 „Metroloogiliselt kontrollitud mõõtevahendite kohustuslikud kasutusalaad koos eranditega, metroloogilise kontrolli alla kuuluvate mõõtevahendite nimistu, täpsusnõuded, taatluskehtivusajad ning metroloogilise kontrolli ja statistilise taatluse täpsustatud nõuded“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrusega muudetakse majandus- ja taristuministri 18. detsembri 2018. a määrust nr 65 „Metroloogiliselt kontrollitud mõõtevahendite kohustuslikud kasutusalaad koos eranditega, metroloogilise kontrolli alla kuuluvate mõõtevahendite nimistu, täpsusnõuded, taatluskehtivusajad ning metroloogilise kontrolli ja statistilise taatluse täpsustatud nõuded“ (edaspidi *määrus nr 65*).

Eelnõuga kavandatud muudatuse tulemusel ettevõtjate halduskoormus väheneb. Tehtava muudatusega pikendatakse elektromagnetiliste ja ultraheliveearvestite taatluskehtivusaegasid kaks korda, mis vähendab eelkõige vee-ettevõtjate kulu taatlusega seotud toimingutele.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Määruse ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtlus- ja tööstuse osakonna metroloogia ja seadme ohutuse nõunik Maanus Urb (tel: 5663 2448, e-post: maanus.urb@mkm.ee). Eelnõule on õigusekspertiisi teinud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Ragnar Kass (e-post: ragnar.kass@mkm.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Moonika Kuusk (e-post: moonika.kuusk@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu koostamiseks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium esitanud ettepanekud loastamise ja järelevalve tõhustamiseks oma valitsemisalas 12.06.2025. a Vabariigi Valitsuse liikmete nõupidamisele (valitsuskabineti nõupidamine), kus käesolevas eelnõus käsitletud lihtsustus heaks kiideti.

Eelnõu on seotud Eesti Reformierakonna ja Erakonna Eesti 200 valitsusliidu aluslepingu punkti 9.1 alapunktiga 224 „Ettevõtluse kasvuts vähendamise halduskoormust ning lihtsustame teenuseid ja regulatsioone. Pidev tegevus.“.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu kohaselt kehtestatakse määruse nr 65 lisa uues sõnastuses ning selle käigus muudetakse punkti 4.1, pikendades elektromagnetiliste veearevestite ja ultraheliveearvestite taatluskehtivusaega viielt aastalt kümne aastani. Muudele veearevestitele jääb kehtima varasem taatluskehtivusaeg, milleks on viis aastat. Muude veearevestite all mõeldakse eelkõige mehaanilisi veearevesteid.

Tänapäevasemad elektromagnetilised ja ultraheliveearvestid ei sisalda liikuvaid mehaanilisi osi, mistõttu on nende kulumine ajas oluliselt väiksem võrreldes mehaaniliste arvestitega. Tootjate esitatud töökindluse andmed kinnitavad, et nende arvestite mõõtetäpsus säilib ka oluliselt pikema aja jooksul kui viis aastat.

Mõõtetäpsuse säilimist pikema aja vältel kui viis aastat kinnitavad ka olemasolevad taatlusandmed. Eesti Vee-ettevõtete Liidu (EVEL) kogutud 2024. aasta andmete põhjal, mis koondab 25 vee-ettevõtte andmeid, on ultraheliveearvestid taatluse tulemuste järgselt 99% ulatuses nõuetekohased. Samuti on mõnes Euroopa Liidu liikmesriigis nende arvestite taatluskehtivusaeg juba praegu kümme või rohkema aastat. Näidetena saab tuua Belgia, kus see on kuni 16 aastat, Prantsusmaal kuni 15 aastat ja Portugalis kuni 12 aastat. Täpne aeg sõltub nendes riikides veearvestite kasutusintensiivsusest – mida väiksem kasutusintensiivsus, seda pikem taatluskehtivusaeg. Fikseeritud lahendust kasutavad näiteks Itaalia, kus mehaaniliste veearvestite taatluskehtivusaeg on kümme aastat ja muud tüüpi (nt ultraheliveearvesti) arvestitel 13 aastat, ning Tšehhi, kus mehaanilistele arvestitele on ette nähtud viieaastane ja ultraheliveearvestitele kaheksa-aastane taatluskehtivusaeg.

Eelneva põhjal on otstarbekas elektromagnetiliste ja ultraheliveearvestite taatluskehtivusaega pikendada viielt aastalt kümnele, millega väheneb ettevõtjate halduskoormus ja hoitakse kulusid poole võrra kokku. Vee-ettevõtja taatluskulud võivad ulatuda EVEL-i saadetud 2024. aasta andmete põhjal 100 000 euronii aastas. Samuti motiveerib muudatus ettevõtjaid kasutusele võtma tehnoloogiliselt vastupidavamaid arvesteid, mis on üldjuhul ka kaugloetavad. Pikem taatluskehtivusaeg koos potentsiaalse kaugloetavuse funktsiooniga annab teenuseosutajale võimaluse kulusid hoida ja on teenuse tarbijale mugavam, kuna ei pea teatama näite ja arvestit vahetatakse harvem.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu sisaldab tehnilist regulatsiooni, mille puhul on tegemist tehnilise normiga Euroopa Liidu õiguse tähenduses. Seetõttu kohaldub ka tehniliste eeskirjade teavitamise kord.

4. Määruse mõjud

Määrusel puudub sotsiaalne mõju, mõju elu- ja looduskeskkonnale, riigi julgeolekule ja välissuhetele, kohaliku omavalitsuse korraldusele ning regionaalarengule.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm 1: vee-ettevõtjad

Eesti vee-ettevõtluse hindamise ning jätkusuutliku vee-ettevõtluse tegevuskava raames koostatud uuringu andmetel on Eestis 2019. aasta seisuga 144 vee-ettevõtet. Eesti Vee-ettevõtete Liidu kogutud 2024. aasta andmete põhjal, mis koondab 25 vee-ettevõtte andmeid, on 25 vee-ettevõttel kokku 80 191 ultraheliveearvestit, mis moodustab 70% kõikidest veearvestitest. Ühe veearvesti taatluskulu sõltub veearvesti suurusest ning varieerub vahemikus 5 eurot ja 75 senti kuni 80 eurot ilma käibemaksuta. Näiteks veearvestite DN 15 kuni DN 20 taatluskulu on keskmiselt 15 eurot, DN 25 keskmiselt 20 eurot ning DN 32 keskmiselt 30 eurot, millele lisandub käibemaks. Hinnad sõltuvad ka sellest, kas arvesti vajab puhastamist või mitte. Peale eeltoodud summade tuleb juurde arvestada arvesti vahetamise kulu, transpordikulu ja tööjõukulu. Oluline ongi siinkohal märkida, et arvestite taatlemisele viimisel on põhikulud seotud tööjõukulu ja ajaga, mitte kitsalt arvesti taatluskuluga. Ettevõtte aastane taatluskulu on keskmiselt 15 731 eurot vee-ettevõtte kohta aastas, kuid sõltuvalt vee-ettevõttest võib see

küündida üle 100 000 euronit aastas. Keskmine ultraheliveearvesti ostuhind oli 86 eurot aastal 2024 ning selle keskmine kasutusaeg on 15 aastat.

Ettevõtjatele ei kaasne muudatuse rakendamisel lisakohustusi ega -kulusid, kuid suureneb motivatsioon kasutada uuema tehnoloogiaga veearvestit, millel on pikem taatluskehtivusaeg, mis võimaldab vähendada veearvesti taatlemisse viimisega tekkivat personalikulu ja taatlusteenuse kulu. Kliimaministeeriumi soov on hoida vee-ettevõtetele lisanduvatest keskkonnanõuetest lähtuvalt veeteenuse hind tarbijale stabiilsena. Ka Konkurentsiamet suunab vee-ettevõtjaid just personalikuludes tõhustamise kohti leidma. Arvestite vahetamine ja taatlus on personalikulu.

Kontroll nende seadmete täpsuse üle säilitatakse taatlemise kaudu, lihtsalt seadme tehnoloogilisest ülesehitusest lähtuvalt saab seda teha pikema intervalliga.

Sihtrühm 2: taatluslaborid, mida vastava pädevusega on neli. Eesti ettevõtjate koguarvuga võrreldes on sihtrühm väga väike. Taatlusteenust pakkuvate ettevõtete vaates tuleb negatiivse mõjuna välja tuua poole võrra pikenev taatlusintervall, mistõttu väheneb vajadus taatlusteenuse järele.

Sihtrühm 3: vee-ettevõtjate kliendid

Mõju vee tarbijatele tuleneb pikemast taatluskehtivusajast. Mida pikem on taatluskehtivusaeg, seda vähem kulukas on see vee-ettevõttele, mis omakorda vähendab vajadust tõsta tarbija jaoks veeteenuse hinda. Negatiivse mõjuna tuleb pikema taatlusvahemiku vaates välja tuua võimalus, et pikendatud taatluskehtivusega veearvesti hakkab teatud aja möödudes süsteemsete või juhuslike rikete tõttu mõõtma tarbimist ebakorrektselt, hinnates üle tegelikku veetarbimist.

Kuigi ultrahelitehnoloogia tagab suurema mõõtetäpsuse ja stabiilsuse, ei ole ükski tehnoloogia täiesti tõrkevaba. Mida pikem on taatluskehtivusaeg, seda rohkem nihkub mõõtevigadega seotud risk tarbija õlule, eriti olukorras, kus mõõteseade kuulub vee-ettevõtjale ning tarbijal puudub kontroll selle seisukorra üle.

Teise poole pealt säilib ka võimalus, et veearvesti mõõdab tarbija kasuks, näidates veetarbimist tegelikkusest väiksemana. Siinkohal tuleb taas välja tuua, et kontroll nende seadmete täpsuse üle säilitatakse taatlemise kaudu, lihtsalt seadme tehnoloogilisest ülesehitusest lähtuvalt saab seda teha pikema intervalliga.

Mõju riigivalitsemisele

Sihtrühm: Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi TTJA)

Mõju TTJA-le on väheoluline, kuid positiivne. Kirjeldatud veearvestite taatluskehtivusaja pikenemisel saab TTJA järelevalve planeerimisel vähendada ultraheliveearvestite ja elektromagnetiliste veearvestite taatluskehtivusaja nõuete järgimisele planeeritavat ressursi.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne riigieelarvele otseseid tulusid ega kulusid. Määruse rakendamiseks ei ole vaja teha lisategevusi.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi kaudu koostöölastamiseks Kliimaministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, AS-ile Metroser, Tepso Labor OÜ-le, Alice Labor OÜ-le, Taatluslabor Wega OÜ-le, Eesti Vee-ettevõtete Liidule ja Eesti Kaubandus-Tööstuskojale.